

คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

Kalayanamitra Characteristics of the Supervisors Under the Office of the Basic Education Commission

จันทิรา จันผ่อง*

Juntira Chanphong

เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย**

Teamjan Parnichparinchai

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้ 1. การศึกษาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ ดำเนินการโดย 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ โดยการศึกษา หลักการ แนวคิดและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง กับคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ 1.2 สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหนองกะท้าว โรงเรียนชุมชน 17 บ้านนาตาดิ โรงเรียนวัดเสนานันท์ โรงเรียนบ้านป่าแดง โรงเรียนบ้านบึงวิทยา และโรงเรียนชุมชนวัดย่านซัด โรงเรียนละ 2 คน รวม 10 คน 1.3 สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงานภายใน กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 6 คน 2. ตรวจสอบความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์โดยเก็บข้อมูลจาก ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ ที่ดูแลรับผิดชอบกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา และผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1, 2, 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 จำนวนทั้งหมด 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา คำมีอยู่ฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการศึกษาพบว่า (1) คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ ตามหลักกัลยาณมิตร 7 ได้แก่ ปิโย (ความน่ารัก) มี 4 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ให้ความเป็นกันเอง (4 พฤติกรรม) มีความยุติธรรม (3 พฤติกรรม) มีบุคลิกภาพที่ดี (5 พฤติกรรม) และวางตัวให้เหมาะสม (1 พฤติกรรม) ครู (นำเคารพ) มี 2 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ประพฤติดี (7 พฤติกรรม) พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ (4 พฤติกรรม) ภาวนีโย (น่ายกย่อง) มี 3 คุณลักษณะ ประกอบด้วย มีความรู้ ความสามารถ (6 พฤติกรรม) ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง (3 พฤติกรรม) และมีคุณธรรม จริยธรรม (1 พฤติกรรม) วตตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) มี 2 คุณลักษณะ

*นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (แขนงวิชาการพัฒนาศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ประกอบด้วย เป็นนักสื่อสารที่ดี (5 พฤติกรรม) และมีความสามารถในการพูด (8 พฤติกรรม) วามสุขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) มี 3 คุณลักษณะ ประกอบด้วย มีความอดทนต่อถ้อยคำ (2 พฤติกรรม) เป็นผู้ฟังที่ดี (3 พฤติกรรม) การบริหารความขัดแย้ง (3 พฤติกรรม) คมกริณจ ถก กตดา (แถลงเรื่องลี้ลับได้) มี 3 คุณลักษณะ ประกอบด้วย รู้จักผู้ฟัง (2 พฤติกรรม) มีความรู้ในเรื่องที่พูด (3 พฤติกรรม) และมีเทคนิคการพูดการนำเสนอ (9 พฤติกรรม) โน จฏฐาเน นโยชเย (ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล) มี 2 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ชักนำไปหาสิ่งที่ดี (4 พฤติกรรม) และไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล (1 พฤติกรรม) 2. การประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก-มากที่สุด คุณลักษณะมีข้อค้ำมีฐานตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50

คำสำคัญ : คุณลักษณะ / กัลยาณมิตร / ศึกษานิเทศก์

ABSTRACT

The purpose of this research were to study the characteristics of Kalayanamitra characteristics of the supervisors. Resources include three sources: 1. Studying principles ,concepts, and main point related with the characteristics of Features of Kalayanamitra of the supervisors from Both Thai and Foreign related literature. The unit of random are from five schools and the directors and academic teachers. 3) Six supervisors of Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3 are chosen from six head of section of Supervision, Monitoring and Evaluation for Educational Provision Group. Tools used in research were : 1) Content synthesized table 2) Group interview form. Data is analyzed via content analysis method. The results indicate the features of Kalayanamitra characteristics of the supervisors were specifiable in 7 aims of Kalayanamitra as follows : Piyo (Loveliness) has four features include friendly (4 behaviors) fairness (3 behaviors) good personality (5 behaviors) and proper posture (one behavior) Karu (Respectable) has two features include well conducted (7 behaviors) and self development (4 behaviors) Phawaneeyo (Estimable) has three features include knowledge, ability (6 behaviors) keeping abreast of change (3 behaviors) and Virtue ethics (1 behavior) Watta (effective speaking) has two features include a good communicator (5 behaviors) and Have the ability in speaking. (8 behaviors). Watchanakakkamo (Endure the words.) has three features include an Endure the words (2 behaviors) a good listener (3 behaviors) and a Conflict Management man (3 behaviors) Kampeerunja Kuttung Kutta (Deep Statement) has three features include Know your audience (2 behaviors), knowledge of said (3 behaviors), and technically presentation (9 behaviors) Know Jattanae Niyochayae (do not mislead) has two features include lead to the good thing (4 behaviors) and do not mislead (one behavior). 2. The features of Kalayanamitra characteristics of the supervisors suitability assessment were found that the suitability was a high to highest level. The features median was equivalent to or above 3.50 and inter-quartile range could not exceed 1.50.

Keywords : Characteristics / Kalayanamitra / Supervisor

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันงานในด้านการศึกษได้เจริญก้าวหน้าไปมาก มีการเปลี่ยนแปลงหลายๆ ประการ เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆ แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ๆ ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา แต่ยังคงพบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้เกี่ยวข้องบางคน ยังไม่สามารถ ปรับเปลี่ยนให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ปัญหาดังกล่าวข้างต้นสามารถจะแก้ไขได้โดยอาศัย ผู้นิเทศ หรือศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีหน้าที่นิเทศการศึกษาให้ครูมีความเจริญงอกงามทางวิชาการ สามารถพึ่งตนเองได้ และนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (อัญชลี ธรรมะวิสิฏกุล, 2552) เจมส์ (James, 2008) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ คือ การเป็นผู้นำผู้อื่น การนำพาด้วยการจูงใจ เป็นผู้ให้กำลังใจ เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะที่เอื้อต่อการนิเทศงาน การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม ทำหน้าที่สื่อความหมาย การสื่อสารระหว่างคน การถ่ายทอดข่าวสาร ความ ฉลาดทางอารมณ์ การพูด การฟัง การสร้างข้อตกลง วัฒนธรรมองค์การ เป็นผู้สอนงานเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การวางแผนตัดสินใจเทคนิควิธีการประเมินสมรรถภาพ เป็นผู้บริหารความขัดแย้ง การดูแลพฤติกรรมที่มีปัญหา ของคน นอกจากนี้แล้วชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2553) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของศึกษานิเทศก์คือการขับเคลื่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ขณะเดียวกันศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นบุคคลที่พัฒนาครู ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอนรูปแบบใหม่ให้ได้โดยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญ ของการจัดการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์ ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ช่วยครูแก้ปัญหาการเรียนการสอน ต้องทำทนายทำผลงานเชิงนโยบายให้ประสบความสำเร็จ เป็นพี่เลี้ยงทำงาน มีความเที่ยงตรง ตลอดจนมีการสร้าง เครือข่ายและเป็นพันธมิตรกับผู้บริหารจัดการเรียนการสอนจนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพครู ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (2553) กล่าวว่า ศึกษานิเทศก์มีบทบาทการทำงานเหมือนระบบคอมพิวเตอร์ ในรูปแบบ Multi-Function ต้องปรับบทบาทการทำงานโดยในด้านวิชาการควรจะทำงานหลายๆ อย่างไปพร้อมๆ กัน หากเป็นไปได้ต้องการให้ศึกษานิเทศก์มีความเชี่ยวชาญในกลุ่มสาระวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ เป็น Supervisor คือ คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือครูผู้สอนที่ได้ไปทำการนิเทศ ได้พัฒนาการสอนในทางวิชาการได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมเป็น Mentor คือเป็นพี่เลี้ยงที่คอยดูแลในทุกๆ เรื่องไม่ว่าจะเรื่องงานวิชาการ หรือแม้แต่เรื่องทุกข์ร้อน ของครู เพราะศึกษานิเทศก์ จะเป็นคนสำคัญที่ครูให้ความไว้วางใจที่จะบอกเล่าปัญหาและนำข้อมูลที่เป็นไป แจ้งแก่ครูเช่นกัน จากบทบาทและหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการที่ศึกษานิเทศก์จะสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ ได้ตามบทบาทหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีความรู้ความสามารถและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์เฉพาะที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ โดยคณะกรรมการคุรุสภา (2556, หน้า 283-288) ได้กำหนดมาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ สาระความรู้ สมรรถนะและมาตรฐานการปฏิบัติงานของการประกอบ วิชาชีพศึกษานิเทศก์ไว้ว่า ศึกษานิเทศก์ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพศึกษานิเทศก์ต้องมีคุณสมบัติไม่ต่ำกว่าปริญญาโท ทางการศึกษาหรือคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรอง ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการนิเทศการศึกษาที่คณะกรรมการ คุรุสภารับรอง มีประสบการณ์สอนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี หรือมีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติการสอนและ มีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษารวมกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี มีผลงาน ทางวิชาการที่มีคุณภาพ มีการเผยแพร่สาระความรู้และมีสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้ของการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วยสาระความรู้และสมรรถนะด้านการนิเทศการศึกษา นโยบายและวางแผนการศึกษา การพัฒนา หลักสูตรและการสอน การประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา การบริหารจัดการศึกษา การวิจัย ทางการศึกษา กลวิธีการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทฤษฎีและผลงานทางวิชาการ และการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ในด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณสำหรับ

ศึกษานิเทศก์และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยในส่วนของคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณธรรม จริยธรรม ครูสภา (2546) กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ไว้ว่าต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อยู่เสมอต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็ม ความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ต้อง ให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกร้องหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิ ชอบ สังต์ อุทรานันท์ (2542, หน้า 64-65) กล่าวถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศึกษานิเทศก์ว่า ศึกษานิเทศก์ ต้องสร้างความศรัทธา ความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นเห็นอกเห็นใจบุคคลผู้อื่นมีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขัน มีสุขภาพ อนามัยดี สามารถประเมินราคาค่าสิ่งของ มีความจริงใจ มีสติปัญญา ในส่วนของงานวิจัยรุจิรา ทองวุฒิ (2556, หน้า 103) ได้ศึกษาความคาดหวังของครูต่อบทบาทของ ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ผลการศึกษา พบว่า ศึกษานิเทศก์ต้องเป็น ผู้มีความรู้ความสามารถ ต้องมีความรู้ที่หลากหลาย มีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ พัฒนา ตนเองอยู่ตลอดเวลา มีภาวะผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคงและมีวุฒิภาวะ รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีจิตวิทยาสามารถสื่อสารให้ครูเข้าใจง่ายๆ และมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความเป็น กัลยาณมิตร

จากความสำคัญดังกล่าวจึงได้มีการนำหลักของกัลยาณมิตรมาใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักของกัลยาณมิตรนิเทศโดยพระธรรมปิฎก (2540, หน้า 53-56) ได้กล่าวไว้ว่า กัลยาณมิตร มีได้หมายถึงเพียง แค่เพื่อนที่ดีอย่างในความหมายสามัญ แต่หมายถึงบุคคลผู้เปรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติที่จะสั่งสอน แนะนำ ชี้แจง ชักจูง ช่วยเหลือ บอกช่องทางให้ดำเนินไปในมรรคาแห่งการฝึกศึกษาอย่างถูกต้อง ในคัมภีร์วิสุทธิมรรค ยกตัวอย่างไว้ เช่น พระพุทธเจ้า พระอรหันตสาวก ครู อาจารย์ และท่านผู้เป็นพหูสูตรทรงปัญญา สามารถ สั่งสอน แนะนำเป็นที่ปรึกษาได้แม้จะอ่อนวัยกว่า ในกระบวนการพัฒนาปัญญาความเป็นกัลยาณมิตร นี้จัดว่าเป็น ระดับความเจริญปัญญาในขั้นศรัทธา ส่วนในระบบการศึกษาอบรม ความมีกัลยาณมิตร มีความหมายครอบคลุม ถึงตัวบุคคลผู้อบรมสั่งสอน นั่นคือ ครู อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สั่งสอนให้การศึกษาแก่ผู้อื่น พึงประกอบด้วยคุณสมบัติ และประพฤติตามหลักกัลยาณมิตร 7 ประการ คือ ปิโย (น่ารัก) ครุ (น่าเคารพ) ภาวนีโย (น่ายกย่อง) วัตตา (รู้จัก พุดให้ได้ผล) วจันกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) คัมภีร์รัฐจก ถัง กัตตา (แถลงเรื่องสีก้าได้) โน จัญฐาเนนโยชเย (ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล) พระอธิป อธิปญโญ (ชัยสวัสดิ์อารี) (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักกัลยาณมิตรใน พระพุทธศาสนา พบว่า บุคคลผู้มีบทบาทอันเป็นต้นแบบทั้งในด้านกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม ซึ่งเป็นผู้มี กายสุจริต วจีสจจริต มโนสุจริต ซึ่งเป็น ผู้ที่สามารถสร้างความมั่นใจได้กับผู้ที่เข้ามาคบหา กัลยาณมิตรจะต้องเป็น ผู้มีคุณสมบัติพื้นฐาน คือกัลยาณมิตรธรรม 7 คุณสมบัติด้านวิชา อันเป็น ผู้รู้แจ้งรู้ชัด ซึ่งประกอบไปด้วยความ เป็นพหูสูตร รัตนาภิพริยามาก เป็นสัตบุรุษผู้ประกอบไปด้วยสัปปุริสธรรม รวมถึงคุณสมบัติด้านจรณะ อันหมายถึง เครื่องดำเนินให้บรรลุถึงวิชาเป็นผู้มีคุณสมบัติแห่งความเป็นบัณฑิต อาศัยการดำเนินชีวิตด้วยปัญญา และมี คุณลักษณะแห่งความเป็น สุปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติดีงาม อุชุปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติตรง ญายปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติในทางที่ ถูกต้อง สามิจิปฏิปันโน ผู้ปฏิบัติสมควรแก่การเคารพ กราบไหว้ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2550 หน้า 190-192) กล่าวว่า กัลยาณมิตรสามารถนำไปใช้ได้กับการนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เป็นวิธีการนำหลักธรรมความ เป็นกัลยาณมิตรมาใช้ตามสาระของหลักอริยสัจ 4 ผู้นิเทศจำเป็นต้องเริ่มงานด้วยความสัมพันธ์ที่ดี ให้ครูรู้สึก

ไว้วางใจพร้อมกับนำกระบวนการนิเทศสอดแทรกกลมกลืนเข้าไปกับภาระงานปกติของครู การเยี่ยมเยียนการติดต่อสื่อสารกับครูควรหลีกเลี่ยง การใช้อำนาจของการตรวจสอบแต่ควรเป็นการให้กำลังใจใช้วิธีการพูดทางบวก มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และปรึกษาหารือซึ่งผู้นิเทศพึงตระหนักว่าการนิเทศนั้นมีใช้สั่งการ ตรวจสอบ บังคับบัญชา มิใช่การนิเทศกระดากแต่เป็นการนิเทศคน กระดากเป็นเพียงองค์ประกอบที่แสดงร่องรอยการเรียนรู้ส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่ที่สำคัญที่สุดผู้นิเทศต้องนิเทศคน พูดคุยกับครู สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน สังเกตบรรยากาศและความสัมพันธ์ในสังคมเรียนรู้เพื่อเข้าถึงสภาพและปัญหา โดยเริ่มต้นจากศรัทธาที่ครูมีความตั้งใจที่จะไปปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง จากที่กล่าวมาพบว่าแม้จะมีการนำหลักของกัลยาณมิตรนิเทศมาใช้ในการนิเทศการศึกษา แต่ยังคงขาดความชัดเจนของคุณลักษณะ และพฤติกรรมกัลยาณมิตรนิเทศของศึกษานิเทศก์ ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักกัลยาณมิตร 7 ซึ่งในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นผลการศึกษา ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัยเรื่องการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสัมภาษณ์ เรื่อง คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตร ตามหลักกัลยาณมิตร 7 ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 แบบประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีรายละเอียดสำหรับความหมายในการตรวจ ดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะมีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง คุณลักษณะมีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง คุณลักษณะมีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง คุณลักษณะมีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง คุณลักษณะมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยศึกษาคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูวิชาการของโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ที่เป็นผู้รับการนิเทศ และร่วมงานกับศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

2.1.2 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์
2.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของ
ศึกษานิเทศก์ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 ท่าน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

3.1 วิเคราะห์คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์จากเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ ศึกษานิเทศก์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content
analysis)

3.2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์โดย
การวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (inter quartile range) เพื่อพิจารณาความ
เหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ในระดับมาก ถึงมากที่สุด (ค่ามัธยฐานตั้งแต่
3.51 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 แสดงว่ามีความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ สัมภาษณ์ผู้อำนวยการ
สถานศึกษา ครูผู้สอนศึกษานิเทศก์ สรุปได้ดังนี้

คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ ตามหลักกัลยาณมิตร 7 ประกอบด้วย ปิโย (ความ
น่ายรัก) มี 4 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ให้ความเป็นกันเอง (4 พฤติกรรม) มีความยุติธรรม (3 พฤติกรรม) มี
บุคลิกภาพที่ดี (5 พฤติกรรม) และวางตัวให้เหมาะสม (1 พฤติกรรม) ครู (นำเคารพ) มี 2 คุณลักษณะ
ประกอบด้วย ประพฤติดี (7 พฤติกรรม) และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ (4 พฤติกรรม) ภาวนิโย (น่ายกย่อง) มี 3
คุณลักษณะ ประกอบด้วย มีความรู้ ความสามารถ (6 พฤติกรรม) ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง (4 พฤติกรรม)
และมีคุณธรรม จริยธรรม (1 พฤติกรรม) วตตะ (รู้จักพูดให้ได้ผล) มี 2 คุณลักษณะ ประกอบด้วย เป็นนักสื่อสาร
ที่ดี (5 พฤติกรรม) และมีความสามารถในการพูด (8 พฤติกรรม) วจนกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) มี 3 คุณลักษณะ
ประกอบด้วย มีความอดทนต่อถ้อยคำ (2 พฤติกรรม) เป็นผู้ฟังที่ดี (3 พฤติกรรม) และการบริหารความขัดแย้ง
(3 พฤติกรรม) คมภีรณฺจ กถํ กตฺตา (แสดงเรื่องลึกล้ำได้) มี 2 คุณลักษณะ ประกอบด้วย รู้จักผู้ฟัง (2 พฤติกรรม)
มีความรู้ในเรื่องที่พูด (3 พฤติกรรม) และมีเทคนิคการพูดการนำเสนอ (9 พฤติกรรม) โน จมฺฐาเน นิโยชเย (ไม่ชัก
นำไปในเรื่องเหลวไหล) มี 2 คุณลักษณะ ประกอบด้วย ชักนำไปหาสิ่งที่ดี (4 พฤติกรรม) และไม่ชักนำไปในเรื่อง
เหลวไหล (1 พฤติกรรม) โดยมีรายละเอียดคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ในแต่ละ
คุณลักษณะ ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะและพฤติกรรมความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

คุณลักษณะ	พฤติกรรม
1. ปิโย (น่ารัก)	
1.1 ให้ความเป็นกันเองกับผู้รับการนิเทศ	1. เข้าถึงจิตใจและสร้างความสนิทสนม เป็นกันเอง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 2. ไม่ถือตัว ครูสามารถเข้าถึงได้ในยามที่มีปัญหา 3. ยิ้มแย้มแจ่มใส ไหว้ ทักทายผู้รับการนิเทศทุกครั้งที่เจอกัน
1.2 มีความยุติธรรม	1. ไม่มีใจลำเอียง มีความยุติธรรม ให้กำลังใจครูอย่างทั่วถึง ไม่เลือกให้ความรู้ กำลังใจหรือสิทธิพิเศษกับครูคนใดคนหนึ่ง 2. ปฏิบัติกับครูโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่นำครูไปเปรียบเทียบกับความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะด้านต่างๆ
1.3 มีบุคลิกภาพที่ดี	1. แต่งกายดี ถูกต้องตามกาลเทศะ 2. มีกิริยามารยาทสุภาพ อ่อนโยน ชวนให้เข้าใจเพื่อปรึกษาได้ถาม 3. มีความสดใสร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ 4. คิดบวก และแสดงพฤติกรรมทางบวกในระหว่างการนิเทศ เช่น การยกย่องชมเชย ไม่ตำหนิตติเตียน
1.4 วางตัวได้เหมาะสม	1. การวางตัวได้เหมาะสม และทำตัวให้ถูกต้องกับสถานการณ์ 2. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้รับการนิเทศ
2. ครู (นำเคารพ)	
2.1 ประพฤติดี	1. ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับฐานะและตำแหน่งศึกษานิเทศก์ 2. มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะอยู่ในหลักศีลธรรม 3. ตระหนักได้ด้วยตนเองว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรไม่ควร อะไรเป็นบุญ อะไรเป็นบาป 4. ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเคารพสม่ำเสมอไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลัง ไม่นินทา ว่าร้ายครูหรือบุคคลอื่น
2.2 พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ	1. พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง 2. มีภาวะผู้นำ มีความมั่นใจในตัวเอง 3. สร้างผลงานทางด้านงานวิชาการเป็นที่ประจักษ์
3. ภาวนีโย (น่ายกย่อง)	
3.1 มีความรู้ ความสามารถ	1. ความรู้ ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ทรงภูมิปัญญาแท้จริงทางด้านการวิชาการ ในการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แจงแก่ผู้รับการนิเทศ 2. มีความสามารถพิเศษอื่นๆ อย่างหลากหลาย 3. มีความมุ่งมั่น และตั้งใจในการทำงานทุกงานจนประสบความสำเร็จ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	พฤติกรรม
3.2 ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง	1. กล้าคิด กล้าตัดสินใจ ในสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม 2. มีวิสัยทัศน์ มองคนเป็น วิเคราะห์คนเป็น 3. สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ โดยเฉพาะสถานการณ์ใหม่
3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม	1. มีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพศึกษานิเทศก์
4. วาดูตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) 4.1 เป็นนักสื่อสารที่ดี	1. มีกาลเทศะในการพูด 2. มีหลักการและเหตุผลในการพูด ไม่พูดเลื่อนลอย เพื่อเจ้อ 3. พูดโดยคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น การให้เกียรติผู้ร่วมสนทนา 4. ฟังเป็น และแปลความหมายในเรื่องที่ฟังได้ถูกต้อง 5. มีความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ ทศนคติ ความเชื่อผู้ร่วมสนทนา
4.2 มีความสามารถในการพูด	1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ให้ครูเข้าใจในหลักทฤษฎีสู่การปฏิบัติได้ 2. ตอบคำถาม ให้คำปรึกษาได้อย่างไม่ติดขัด 3. พูดโน้มน้าวให้ผู้รับการนิเทศทำตามในสิ่งที่ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่ดีงามได้ 4. พูดในสถานการณ์ที่คับขันได้ 5. พูดให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้รับการนิเทศเกิดกำลังใจ 6. พูดให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้รับการนิเทศ 7. พูดให้เกิดความสามัคคี ประองตอง ไว้วางใจกัน
5. นกขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) 5.1 มีความอดทนต่อถ้อยคำ	1. สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่เสียอารมณ์ ไม่แสดงท่าทางเบื่อหน่าย รำคาญระหว่างการพูดจาพูดคุย ไม่ใช้คำหยาบ 2. อดทนต่อการรับฟังถ้อยคำที่ไม่อยากฟังได้ เช่น คำล่วงเกิน คำดักเตือน การต่อต้าน การพูดจาตู่ถูก เหยียดหยาม เรื่องที่ไร้สาระ เรื่องที่ต้องฟังซ้ำแล้วซ้ำอีก
5.2 เป็นผู้ฟังที่ดี	1. เป็นผู้ฟังที่ดีไม่พูดอย่างเดียวยต้องรับฟังคนอื่นด้วย 2. พร้อมรับฟังคำปรึกษาซักถาม เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในแง่คิดต่างๆ ได้ 3. สามารถรับฟังความคิดเห็นของครูหรือผู้ร่วมงานอย่างมีเหตุผล แม้จะไม่เห็นด้วยกับความคิดนั้นก็ตาม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คุณลักษณะ	พฤติกรรม
5.3 มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง	1. มีความสามารถในการจัดการกับความขัดแย้ง 2. มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง
6. คมกิริณจ กถ กตดา (แถลงเรื่องลึกล้ำได้)	1. มีความสามารถในการวิเคราะห์อารมณ์ ทศนคติ ความเชื่อ ผู้ร่วมสนทนา เพื่อนำมาใช้ประกอบการพูด
6.1 รู้จักผู้ฟัง	2. แปลความหมายในเรื่องที่ฟังให้ถูกต้องถึงพูดต่อ
6.2 มีความรู้ในเรื่องที่พูด	1. มีความรู้ในเรื่องที่จะพูดอย่างลึกซึ้ง ไม่พูดในสิ่งที่ไม่แน่ใจว่าข้อมูลนั้นจะถูกต้องหรือไม่ 2. สามารถเสนอแนะวิธีการ เทคนิคใหม่ๆ ในการทำงาน หรือแก้ปัญหาของครูได้
6.3 มีเทคนิคการพูด นำเสนอ	1. มีความสามารถในการจัดลำดับความคิด เพื่อชี้แจงเรื่องต่างๆ ที่ยุ่งยาก ลึกซึ้งให้เข้าใจได้ง่ายโดยการอธิบายเรื่องยากในเชิงทฤษฎีให้ครูนำไปสู่การปฏิบัติได้ 2. มีการยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมประกอบการอธิบาย เช่น มีการนำสื่อประเภทต่างๆ มาใช้ประกอบการอธิบาย เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ มีการออกแบบการนำเสนอ หรือการอธิบายที่น่าสนใจ เร้าความสนใจของครู 3. มีความสามารถในการใช้น้ำเสียง ท่าทางประกอบการพูดนำเสนอ 4. อธิบายขั้นตอนและเป้าหมายในการทำงานได้ชัดเจน ตรงประเด็น เข้าใจง่ายสามารถปฏิบัติตามได้
7. จรรยาณ นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล)	
7.1 ชักนำไปหาสิ่งที่ดี	1. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างอยู่ในธรรม ไม่ทำเรื่องเสื่อมเสีย ทั้งต่อหน้า และลับหลัง 2. แสดงความจริงใจต่อครูในการส่งเสริมครูให้เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตน ตามจรรยาบรรณวิชาชีพและหลักปฏิบัติของศาสนา 3. ส่งเสริม กระตุ้นให้ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 4. ยกย่องชมเชยให้กำลังใจครูให้ทำความดีอยู่เสมอ
7.2 ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล	ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียหรือเรื่องเหลวไหล เช่น อบายมุขต่างๆ กระทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

ผลการประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 8 ท่านโดยการวิเคราะห์หาค่า คำนวณฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์
(inter quartile range) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์
ในระดับมาก ถึงมากที่สุด สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตร	Median	IQR	ผลการพิจารณาความเหมาะสม
1. ปิโย (น่ารัก)			
1.1 ให้ความเป็นกันเองกับผู้รับการนิเทศ	4.00	1.00	เหมาะสม
1.2 มีความยุติธรรม	4.00	1.00	เหมาะสม
1.3 มีบุคลิกภาพที่ดี	4.00	0.25	เหมาะสม
1.4 วางตัวได้เหมาะสม	4.50	1.00	เหมาะสม
2. ครุ (น่าเคารพ)			
2.1 ประพฤติดี	4.00	0.25	เหมาะสม
2.2 พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ	4.00	0.25	เหมาะสม
3. ภาวนีโย (น่ายกย่อง)			
3.1 มีความรู้ ความสามารถ	5.00	0.25	เหมาะสม
3.2 ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง	4.50	1.00	เหมาะสม
3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม	4.50	1.00	เหมาะสม
4. วตตฺตา (รู้จักพูดให้ได้ผล)			
4.1 เป็นนักสื่อสารที่ดี	4.00	0.57	เหมาะสม
4.2 มีความสามารถในการพูด	4.50	1.00	เหมาะสม
5. วจนกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ)			
5.1 มีความอดทนต่อถ้อยคำ	4.50	1.00	เหมาะสม
5.2 เป็นผู้ฟังที่ดี	4.00	1.25	เหมาะสม
5.3 มีความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง	4.50	1.00	เหมาะสม
6. คมกิริยจฺก กถํ กตฺตา (แถลงเรื่องลึกล้ำได้)			
6.1 รู้จักฟัง	4.50	1.00	เหมาะสม
6.2 มีความรู้ในเรื่องที่พูด	4.50	1.00	เหมาะสม
6.3 มีเทคนิคการพูด นำเสนอหรืออธิบาย	4.50	1.00	เหมาะสม
7. โน จฏฐาเน นิโยชเย (ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล)			
7.1 ชักนำไปหาสิ่งที่ดี	5.00	0.00	เหมาะสม
7.2 ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล	4.00	1.25	เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาคุณลักษณะคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ พบว่า คุณลักษณะด้านการมีปิโย (ความน่ารัก) ศึกษานิเทศก์ควรให้ความเป็นกันเอง มีความยุติธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี และวางตัวให้เหมาะสม ด้านการมีครุ (น่าเคารพ) ศึกษานิเทศก์ควรประพฤติดี และพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ ด้านการมีภาวนีโย (น่ายกย่อง) ศึกษานิเทศก์ต้องมีความรู้ ความสามารถ ก้าวทันความเปลี่ยนแปลง และมีคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีวตตฺตา (รู้จักพูดให้ได้ผล) คุณลักษณะที่สำคัญสำหรับศึกษานิเทศก์ในการเป็นกัลยาณมิตรคือ เป็นนักสื่อสารที่ดี และมีความสามารถในการพูด ด้านการมีวจนกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) ศึกษานิเทศก์ต้องมี

ความอดทนต่อถ้อยคำ เป็นผู้ฟังที่ดี และมีความสามารถในการบริหารความขัดแย้ง ด้านการมีคุณภิรมย์ กตัญญู (แกล้งเรื่องเล็กน้อยได้) ศึกษาในเทศก์ต้องรู้จักผู้ฟัง มีความรู้ในเรื่องที่พูด และมีเทคนิคการพูดการนำเสนอ และหลักกลลมมิตรในการมีโน จงฐาน เนียชเย (ไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล) ศึกษาในเทศก์ควรมีคุณลักษณะในการชักนำไปหาสิ่งที่ดี และไม่ชักนำไปในเรื่องเหลวไหล ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเหมาะสมของคุณลักษณะและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษาในเทศก์ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด ทั้งนี้เพราะศึกษาในเทศก์คือผู้ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปรึกษาหารือในด้านการเรียนการสอนและดำเนินงานแก่ครูและผู้บริหารในโรงเรียน (ชินนทร์ชัย อินทราภรณ์ และสุวิทย์ หิรัญยานนท์, 2548, หน้า 254)

ศึกษาในเทศก์ยังมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการนิเทศงาน การตัดสินใจ การทำงานเป็นทีม ทำหน้าที่สื่อความหมาย การสื่อสารระหว่างคน การถ่ายโอนข่าวสาร ความฉลาดทางอารมณ์ การพูด การฟัง การสร้างข้อตกลง วัฒนธรรมองค์กร การเป็นผู้สอนงานเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การวางแผนตัดสินใจเทคนิควิธีการประเมินสมรรถภาพ เป็นผู้บริหารความขัดแย้ง การดูแลพฤติกรรมที่มีปัญหาของคน (James, 2008) และอีกบทบาทหน้าที่ของศึกษาในเทศก์คือการเข้าไปขับเคลื่อนผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยการเข้าพัฒนาครู เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการสอนรูปแบบใหม่ให้ได้โดยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ศึกษาในเทศก์จะเปลี่ยนแปลง การจัดการเรียนการสอนของครูได้ ต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง ช่วยครูแก้ปัญหาการเรียนการสอน ต้องทำหลายอย่างลงงานเชิงนโยบายให้ประสบความสำเร็จ เป็นพี่เลี้ยงทำงาน มีความเที่ยงตรงตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายและเป็นพันธมิตรกับผู้บริหารจัดการเรียนการสอนจนนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพครู (ชินวรณ์ บุญยเกียรติ, 2553) ดังนั้นผู้ประกอบวิชาชีพศึกษาในเทศก์ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์ และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ต้องไม่กระทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบมิคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือสนับสนุน ส่งเสริมผู้รับการนิเทศ ให้ประสบความสำเร็จตามความถนัด ความสนใจและศักยภาพของแต่ละคน ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานเพื่อปกป้องสิทธิเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาสมีข้อมูล แนวทางปฏิบัติที่หลากหลายให้ผู้รับการนิเทศนำไปใช้เป็นตัวอย่างรับฟังความคิดเห็นที่มีเหตุผลของผู้รับการนิเทศ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมุ่งมั่น ตั้งใจเพื่อให้ผู้รับการนิเทศพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพให้ผู้รับการนิเทศได้ร่วมวางแผนพัฒนาตนเองและเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับตนเองเสริมสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้รับการนิเทศด้วยการรับฟัง ความคิดเห็น ยกย่อง ชมเชย และให้กำลังใจอย่างกัลยาณมิตร (คณะกรรมการครูสภา, 2556, หน้า 283-288) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ การวิจัยของมาเรียม นิลพันธ์ (2554) ที่ได้ประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนาในเทศก์แนวใหม่ โดยศึกษาในเทศก์แสดงความคิดเห็นว่าคุณลักษณะที่สำคัญของศึกษาในเทศก์ คือ มีความรู้ ความสามารถในการด้านวิชาชีพ โดยมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีบุคลิกความเป็นนักวิชาการและมีความเป็นผู้นำ มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพของตนเองมีจิตอาสาและมีความเป็นกัลยาณมิตร สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุริรา ทองวุฒิ (2556) ที่ได้ศึกษาความคาดหวังของครูตอบทบาทของศึกษาในเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ศึกษาในเทศก์ศึกษาในเทศก์ควรมีความรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรอย่างชัดเจน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร พัฒนาครูให้สามารถพัฒนาสื่อการ

เรียนการสอนให้รูปแบบการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องแก่ครู ในส่วนของข้อเสนอแนะอื่นๆ ศึกษานิเทศก์ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ต้องมีความรู้ที่หลากหลายมีความรอบรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีภาวะผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคงและมีวุฒิภาวะ รับฟังความคิดเห็นของคน มีมนุษยสัมพันธ์เป็นกัลยาณมิตรมีจิตวิทยาสามารถสื่อสารให้ครูเข้าใจง่าย ๆ และมีคุณธรรมจริยธรรม จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าคุณลักษณะ ความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ 7 ด้าน 16 คุณลักษณะ 71 พฤติกรรมบ่งชี้ เป็นคุณลักษณะและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษาเทศก์ ที่นำไปใช้ได้จริงในการนำไปเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. คุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ในครั้งนี้สามารถนำไปพิจารณาเป็นตัวชี้วัดในเครื่องมือสำหรับตรวจสอบ ประเมินคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรนิเทศของศึกษานิเทศก์

2. ครูสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์พัฒนาการนิเทศและเร่งรัดคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การฝึกอบรม การเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์
2. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะอื่น นอกจากความเป็นกัลยาณมิตรของศึกษานิเทศก์ เช่น การมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพื่อให้ศึกษานิเทศก์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการครูสภา. (2556). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา : มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ**

มาตรฐานการปฏิบัติงาน มาตรฐานการปฏิบัติตน. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

เลขาธิการครูสภา กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. (2546). **พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546.** กรุงเทพฯ : ครูสภา.

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2553). **งานที่ศึกษานิเทศก์ควรทำ.** กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ชนินทร์ชัย อินทราภรณ์ และสุวิทย์ หิรัญยกานต์. (2548). **ปทานุกรมศัพท์การศึกษา.** (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ : ร่ำไทยเพรส.

ชินวรณ์ บุญยเกียรติ. (2553). **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.

พระธรรมปิฎก. (2540). **ความเป็นกัลยาณมิตรของหลวงปู่ชา.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ธรรมสาร.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ : สือตะวัน.

พระอธิป อธิปญโญ (ชัยสวัสดิ์อารี). (2552). **การศึกษาหลักกัลยาณมิตรในพระพุทธศาสนา.** วิทยานิพนธ์

พุทธศาสนามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : นานมีบุคส์พับลิเคชั่น.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2550). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนูญ อรุณไพโรจน์. (2550). **หน่วยที่ 1 พื้นฐานของการนิเทศการสอน ประมวลสาระชุดวิชาการนิเทศการสอนระดับประถมศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2554). **การประเมินโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ กิจกรรมการพัฒนา นิเทศแนวใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุจิรา ทองวุฒิ. (2556). **ความคาดหวังของครูต่อบทบาทของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2542). **เทคโนโลยีเทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- อัญชลี ธรรมะวิสิฎ. (2552). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา**. [Online]. Available : <http://panchalee.wordpress.com/2009/03/30/supervision>. [2558, กันยายน 9].
- James, R. W. (2008). **Modern physics from a [alpha] to Z**. New York : John Wiley.